

Sisäministeriö

Viite: SM061:00/2015

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN LAUSUNTO HE LUONNOKSESTA LAIKSI PELASTUSTOIMEN JÄRJESTÄMISESTÄ

1. Yleistä

Lakiehdotus liittyy maakuntauudistukseen. Lakiehdotuksen tavoitteet ovat kannatettavia: valtion ohjausroolin vahvistaminen ja jämäköittäminen pelastustoimessa sekä yhdenmukaisuuden lisääntyminen. Hyvää on myös tavoite paikallisten olosuhteiden huomioon ottamisesta ja hyödyntämisestä palveluita järjestettäessä. Riskinarviointiin perustuva resurssien ja valmiuden säätely on keskeinen työkalu turvallisuusuhkiin vastaamisessa.

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää kilpailuneutraliteetin kannalta myönteisenä jos pelastustoimen järjestämisestä vastaava maakunta erottaa omassa toiminnassaan pelastustoimen järjestämisen ja palveluiden tuottamisen.

Kasarmoidun pelastustoimen osalta järjestelmä on tähän asti ollut melko kankea ja joustamaton. Vuorokauden- ja vuodenaikojen sekä muiden seikkojen huomioon ottaminen pelastustoimen resurssien optimoinnissa nykyistä laajemmin olisi kannatettava tavoite ja sen avulla pystyttäneen tehostamaan toimintaa. Lisäksi pelastustoimen yhteisiä tukipalveluita voisi olla tarkoituksenmukaista keskittää valtakunnallisesti yhteisesti hoidettavaksi.

Työ- ja elinkeinoministeriölle kuuluvan kemikaaliturvallisuuslain (390/2005) mukaiset pelastuslaitoksille säädetyt tehtävät on tarkoitus pysyä pelastuslaitoksilla pelastustoimen siirtyessä maakuntien järjestämisvastuulle. Siksi Työ- ja elinkeinoministeriö on esittänyt lausunnossaan maakuntalakiluonnoksesta, että lain 6 §:ssä säädettäisiin kemikaaliturvallisuuslain mukaisista tehtävistä. Työ- ja elinkeinoministeriö jättää sisäministeriön harkittavaksi onko näistä tehtävistä tarpeen mainita pelastustoimen järjestämistä koskevassa laissa tai sen perusteluissa.

2. Yksityiskohtaisia huomioita

- 2 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa voisi olla tarpeen edelleen kehittää ja tukevoittaa perusteluita sille, miksi pelastustoimen on tarkoituksenmukaista hoitaa ensihoitotehtäviä.
- 4 § (Maakuntien yhteistyösopimus) osalta voitaisiin tarkentaa miten yhteistyösopimuksen voimassaolo on maakuntavaltuuston toimikau-

den taitteessa, onko sopimus voimassa esim. niin pitkään kunnes uusi sopimus on voimassa. Vrt. 6 momentin perustelut. Lisäksi voisi olla tarpeen täsmällisemmin määritellä millä edellytyksillä (valmistelun ajallinen kesto, muut perusteet) valtioneuvosto ottaa yhteistyösopimuksen valmisteltavakseen.

- 14 § (Pelastustoimen palvelutasopäätös) osalta kysymys siitä, että jos palvelutasopäätös tai valtioneuvoston määräämä palvelutaso ja maakunnan taloudelliset resurssit ovat epätasapainossa, kuka maksaa/miten toimitaan?
- Lakiehdotuksen 3-luvun (Viranomaisvalvonta, 15 ja 16 §) osalta esille nousee kysymys miten toimitaan muiden kuin sisäministeriön (YM ja STM) kautta tulevien tehtävien osalta, jos on tarpeen määrätä palvelutason puutteiden korjaamisesta ja valvontaviranomaisen tiedonsaantioikeudesta.

3. Työ- ja elinkeinoministeriön alaisen hallinnon näkemykset

Sisäministeriön lausuntopyynnössä pyydettiin jakelussa mainittuja ottamaan lausunnossaan huomioon alaisen hallintonsa näkemykset. Työ- ja elinkeinoministeriö pyysi näkemyksiä Kilpailu- ja kuluttajavirastolta, Turvallisuus- ja kemikaalivirastolta, Huoltovarmuuskeskukselta sekä Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:ltä. Alla em. tahojen näkemykset lakiehdotukseen:

Kilpailu- ja kuluttajavirasto tuo esille, että luonnoksen 4 §:n mukaan pelastustoimen järjestämisestä vastaavan maakunnan on tehtävä yhteistyösopimus yhteistyöalueen muiden maakuntien kanssa. Sopimuksessa on otettava huomioon pelastustoimen valtakunnalliset tavoitteet sekä pelastustoimen mahdollisuudet tuottaa ensihoitopalveluita maakunnan sisäisenä toimintana (in house). Luonnoksen 2 §:n yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan esimerkiksi ensihoitopalvelut voitaisiin kuitenkin niiden järjestämisestä vastaavan maakunnan niin päättäessä edelleen tuottaa kokonaan tai osittain myös yksityisen ensihoitoyrityksen toimesta. Kilpailu- ja kuluttajavirasto pitää tärkeänä, että myös yksityisten yritysten rooli tunnustetaan pelastustoimen palveluiden tuottamisessa. Kilpailu- ja kuluttajaviraston näkemyksen mukaan luomalla esimerkiksi yksityisille ensihoitoyrityksille mahdollisuuksia ja kannusteita osallistua pelastustoimen palvelujen tuottamiseen siellä, missä se on toiminnan luonne huomioiden mahdollista, voidaan saavuttaa tehokkuusetuja ja säästöjä. Kilpailu- ja kuluttajavirasto pitää kilpailuneutraaliteetin näkökulmasta myönteisenä, että pelastustoimen järjestämisestä vastaavan maakunnan on erotettava omassa toiminnassaan pelastustoimen järjestäminen ja palveluiden tuottaminen.

Huoltovarmuuskeskuksen näkemyksen mukaan pelastustoimen organisoiminen sosiaali- ja terveystoimen palvelurakenteen uudistamisen kanssa yhdenmukaisen aluejaon mukaisena on perusteltua sekä tarkoituksenmukaista. Maantieteellisesti nykyistä laajemmalla alueorganisaatiomallilla kyettäisiin varautumaan aiempaa paremmin myös harvinaisiin, mutta vaikutuksiltaan merkittäviin uhkiin, esimerkiksi CBRN-uhat. Esitetyn lain 18 §:ssä todetaan, että valtio voisi osallistua erityisestä syystä ja tarkoituksenmukaiseksi katsomallaan tavalla pelastustoimen häiriötilanteiden vastekyvyn kehittämiseen rahoittamalla esimerkiksi erikoiskalustoa. Huoltovarmuuskeskus näkee tämän kannatettavana sekä tarkoituksenmukaisena kirjauksena. Kuntien varautumisen tukemista ei ole esityksessä huomioitu. Kuntien varautumisen tukeminen tulee huomioida viimeistään myöhemmin annettavassa pelastuslaissa. Tällä

hetkellä 19 / 22 pelastuslaitosta ovat palvelutasopäätöksessään tai muutoin sopineet alueensa kuntien kanssa kuntien varautumisen tukemisesta.

Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla ei ollut lausuttavaa asiassa. Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy ei vastannut tiedusteluun.

Pekka Timonen
osastopäällikkö

Tomi Lounema
kaupallinen neuvos

Tiedoksi:

Huoltovarmuuskeskus
Kilpailu- ja kuluttajavirasto
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy
Linda Viitala/ SM

